

Alleen dit gezicht
Ontdekkingstocht door een burn-out

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van

*Protestants Centrum voor Toerusting en Educatie,
Stimuleringsfonds Theologische Vorming
Stichting Aanpakken
Stichting Ad Pias Causas
VGVZ studiefonds
Vicariefonds Ridderlijke Duitse Orde, Balije van Utrecht*

ISBN 978-94-92183-05-7
NUR 700

Uitgeverij Skandalon
postbus 138
5260 AC Vught
e-mail: info@skandalon.nl
www.skandalon.nl

Omslagafbeelding: James Ensor, *Christus bedaart de storm*, 1891
© James Ensor, c/o Pictoright Amsterdam 2015

Foto auteur: Manschot Grafimedia Zeist

Vormgeving: Circe, Zierikzee

© 2015 Skandalon

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior permission in writing from the proprietor(s).

EVELYN NOLTUS

Alleen dit gezicht

Ontdekkingsstocht door een burn-out

SKAN **D**ALON
NON NOBIS SED POSTERIS

*Voor Claartje, die me tijdens de lange reis
hielp herinneren wie ik ben*

*Voor Jan, die me in de winter
het vertrouwen gaf dat de lente komt*

Ken je mij? Wie ken je dan?
Weet jij mij beter dan ik?
Ken je mij? Wie ben ik dan?
Weet jij mij beter dan ik?

Ogen die door de zon heen kijken
zoekend naar de plek waar ik woon.
Ben jij beeldspraak voor iemand
die aardig is, of onmetelijk ver,
die niet staat en niet valt
en niet voelt als ik,
niet koud en hooghartig.

Ken je mij? Wie ken je dan?
Weet jij mij beter dan ik?
Ken je mij? Wie ben ik dan?
Weet jij mij beter dan ik?

Hier is de plek waar ik woon
Een stoel op het water,
een raam waarlangs het opklarend weer
of het vallende duister voorbij vaart.
Heb je geroepen? Hier ben ik.

Ken je mij? Wie ken je dan?
Weet jij mij beter dan ik?
Ken je mij? Wie ben ik dan?
Weet jij mij beter dan ik?

Ik zou een woord willen spreken
dat waar en van mij is
dat draagt wie ik ben,
dat het houdt.
Ik zou een woord willen spreken
dat rechtop staat als mens die mij aankijkt en zegt
ik ben jouw zuiverste zelf,
vrees niet, versta mij, ik ben, ik ben.

Ken je mij? Wie ken je dan?
Weet jij mij beter dan ik?
Ken je mij? Wie ben ik dan?
Weet jij mij beter dan ik?

Ben jij de enige voor wiens ogen
niets is verborgen van mijn naaktheid?
Kan jij het hebben,
als niemand anders,
dat ik geen licht geef, niet warm ben,
dat ik niet mooi ben, niet veel
dat geen bron ontspringt
in mijn diepte,
dat ik **alleen dit gezicht** heb,
geen ander.
Ben ik door jou, zonder schaamte,
gezien, genomen,
door niemand minder?
Zou dat niet veel te veel waar zijn?
Zou dat niet veel te veel waar zijn?

Ken je mij? Wie ken je dan?
Weet jij mij beter dan ik?
Ken je mij? Wie ben ik dan?
Weet jij mij beter dan ik?

Uit 150 psalmen vrij, Huub Oosterhuis

Inhoudsopgave

TEN GELEIDE DOOR MAARTEN DEN DULK	9
NOOIT MEER ZONDER REISGENOOT	13
DE SCHROEVENDRAAIER IN DE LA.....	19
EEN KANO IN DE GOLVEN	25
DE DROOM VAN DE BRANDSTOF.....	30
EEN VLIESJE OVER HET GAT	35
DE AS BEWAART HET VUUR	42
EEN HEILIGE REIS	47
ALS JE NIET LUISTERT NAAR JE ZIEL.....	53
DE STEEN VAN IONA (EEN DROOM).....	60
ZOUT EN LICHT	68
UIT HET PARADIJS	72
DE SCHERVEN EN DE SCHAT	77
ALLEEN DIT GEZICHT.....	81
HET LABYRINT	86
DANSEN IN DE TENT	92
DAFJE OP DE INVOEGSTROOK	95
OP DE GRENS VAN VROEGER EN LATER	100
BOMEXPLOESIE	105
DONKERE NACHTEN VAN DE ZIEL.....	112
EEN RIMPEL IN HET LAKEN	118
SPAGAAT OF DANS	123
NIEUWE JAS.....	126
WOORDEN VAN DANK.....	129
NASCHRIFT DOOR HANS WOPEREIS.....	132

Ten geleide

Tot de rechten van de mens behoort naar mijn opvatting ook het recht om te vergeten dat je ernstig ziek geweest bent. Dan kun je namelijk alle aandacht geven aan herstel. Evelyn Noltus heeft echter geen gebruik gemaakt van dit recht. Zij schept juist kracht uit de herinnering aan haar ziekteperiode. Met een fijne pen tekent zij de kronkelweg door de crisis die *burn-out* genoemd wordt. En die arbeid loont.

Ze werkt als geestelijk verzorger in een instelling waar – dat zal niemand in deze tijd verbazen – alles op de schop genomen wordt. De onrust raakt haar van binnenuit en van buitenaf. Dat heeft een tweezijdig effect: ze verliest de controle over zichzelf en ze wordt overrompeld door de stuurloosheid van de organisatie. Daardoor tuimelt ze onverhoeds in een wereld waar ze de weg niet kent. Elke beleving, elke ontmoeting, elke stap is nieuw en biedt zo'n intense ervaring dat ze er verslag van moet doen.

Dit verslag is een genre apart. Het is geen smakelijke roman geworden, het is niet het relaas van een geniale overlever, maar ook geen bundel met goede raad voor lotgenoten. Het behelst geen aanklacht, al is het kritisch

genoeg en ontbreekt de woede niet. Wat maakt dit verslag dan zo bijzonder? Het is het logboek van een levende die haar leven niet zeker is. Wie haar volgt op haar reis voelt hoe huiveringwekkend licht het bestaan wordt als op het hoogtepunt van de storm de last overboord moet worden gezet. Hoe houdt ze die turbulentie uit? Daarover gaat het in dit verslag. Het is helemaal haar verhaal, maar voor wie het leest is het niet vreemd. De lezer kan er zonder schroom in delen.

De opzet van dit verslag geeft structuur aan de structuurloze tijd van de ziekte. Steeds wordt er een uur van bezonnenheid uitgelicht, zodat je in een rondgang langs drie en twintig 'staties' beleeft wat er in maanden en nog eens maanden van ontredde is voorbij gekomen. Herinneringen aan een ritueel of een Bijbels verhaal melden zich daarbij ongezoekt. Het levert oerbeelden op die de menselijke ziel als vanzelf verstaat en die ze nodig heeft in tijden van verbijstering. Maar de meeste indruk maakt dit verslag omdat het blijft bij de ervaring dat de weg door een *burn-out* zo onvoorspelbaar is als een weg die zich kronkelt door hooggebergte en die bij elke ronding van een rotswand weer ander uitzicht biedt. Er is geen mogelijkheid om de bochten af te steken. Er is geen kortere weg naar genezing. Integendeel, juist langs deze kromme weg vindt de reiziger haar eigen gezicht. Het is alsof je bij elke wending Prediker (7:13) met hogere ironie hoort zeggen: 'Wie zal recht maken wat God zelf krom gemaakt heeft?'

Wat een geluk dat deze ervaringsdeskundige niet heeft vergeten om haar verhaal te doen over de kromme weg.

Haar arbeid loont voor de lezer. Ze geeft je taal voor de verdrietige dag waarop je geen woorden meer hebt.

Maarten den Dulk

Emeritus hoogleraar praktische theologie